

A Kúria a dr. Kovács Arthur pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Simon Enikő Ivett jogtanácsos által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságnál 5.M.189/2007. szám alatt megindított és másodfokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.22.891/2010/9. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.M.f.22.891/2010/9. számú ítéletének az alperest 288.728 (kettőszáznyolcvannyolcezer-hétszázhuszonnyolc) forint végkielégítés megfizetésére kötelező rendelkezését hatályon kívül helyezi, és a Miskolci Munkaügyi Bíróság 5.M.189/2007/100. számú ítéletének a felperes keresetét e tekintetben elutasító rendelkezését helybenhagyja. A jogerős ítéletet a felülvizsgálattal érintett részében hatályában fenntartja, egyebekben nem érinti. Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt napon belül - 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. A felülvizsgálati eljárásban a felperes pervesztességének aránya 100 %, a pártfogó ügyvéd díját az állam viseli. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s : A felülvizsgálati eljárásban is irányadó, a felülvizsgálati kérelmet érintő tényállás szerint a felperes 1988. január 21-étől határozatlan idejű munkaviszony keretében állt az alperes alkalmazásában mint konyhai kisegítő. 2000. szeptember 26-án az alperes az értesítésében tájékoztatta arról, hogy 2000. október 1-jétől a munkavégzési helyét képező konyhát bérbe adták, az alperes ez irányú tevékenysége megszűnik. A felperes 2000. augusztus 16-ától 2001. szeptember 5-éig keresőképtelen állományban volt, a táppénzre való jogosultsága 2001. szeptember 6-án szűnt meg. Ezt követően 2001. szeptember 25-én az alperes a felperes munkaviszonyát rendkívüli felmondással megszüntette arra történő hivatkozással, hogy a táppénz lejártát követően nem jelentkezett munkavégzésre.

A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a munkaviszonyát, erre tekintettel az az ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg. A jogellenes munkaviszony megszüntetés jogkövetkezményeként a 2001. szeptember 6-ától az ítélet jogerőre emelkedéséig járó elmaradt munkabére, 13. havi munkabére, béren kívüli juttatások (étkezési utalvány ellenértéke, cafeteria juttatás, üdülési- és beiskolázási támogatás) 90 nap felmondás időre járó átlagkeresete, az Mt. alapján a rendes felmondáshoz kapcsolódó öt havi átlagkeresetének megfelelő végkielégítés, 12. havi átlagkeresetnek megfelelő átalánykártérítés, a kollektív szerződés alapján járó további 4

havi átlagkeresettel egyező végkielégítés, 8 db arcképes vasúti igazolvány eszmei értékének megfelelő 82.276.861 forint kártérítés, és 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Ezen túlmenően kamat- és költségigényt terjesztett elő. A Miskolci Munkaügyi Bíróság az 5.M.189/2007/23. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes 2001. szeptember 25-én jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát. A közbenső ítéletet a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság az 1.Mf.21.575/2008/4. számú közbenső ítéletével helybenhagyta, és megállapította, hogy a felperes munkaviszonya 2008. szeptember 18-án szűnt meg. A Miskolci Munkaügyi Bíróság az 5.M.189/2007/100/I. számú végzésével kijavított 5.M.189/2007/100. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek a 2001. október 12-étől 2008. szeptember 18-áig terjedő időre bruttó 2.836.427 forint elmaradt munkabért, 43.200 forint vasutasnapi jutalmat, 63.000 forint étkezési utalvány fejében járó juttatást, 671.964 forint cafeteria juttatást, valamint ezen összegek törvényes kamatát, 182.273 forint felmentési időre járó átlagkeresetet, 360.910 forint végkielégítést és 144.364 forint átalánykártérítést. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A felperest 187.500 forint részperköltség, míg az alperest 55.360 forint kereseti illeték megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy a pártfogó ügyvéd díját 80 %-ban a felperes, 20 %-ban az alperes viseli. Az ítéletnek a felülvizsgálati kérelemmel is érintett indokolása szerint az elsőfokú bíróság elmaradt munkabért, a 2001. október 12-étől 2008. szeptember 28-áig terjedő időre ítélt meg olyan módon, hogy a felperes jogviszonyának megszűntetésekor egy havi személyi alapbérét felszorozta az alperesnél megvalósult éves bérfejlesztéssel, majd az ekként kapott összeget összevetette az aktuális minimálbér összegével. Tekintettel arra, hogy a minimálbér összege minden esetben meghaladta a bérfejlesztéssel kiszámított személyi alapbért, ezért a minimálbért tekintette irányadónak. Nem találta megalapozottnak a felperesnek azt az igényét, hogy „az országos szakmunkás átlagkereset” alapul vételével kerüljön sor az elmaradt munkabér meghatározására, mivel a felperes munkaviszonyának további fennállta esetén sem ez, hanem a munkáltatónál megvalósult átlagos bérfejlesztés lett volna az irányadó. A felperesnek cafeteria juttatásként megítélt összeg kapcsán utalt arra, hogy az alperesnél irányadó éves keretösszeg 76 %-ában fogadta el jogszerűnek a felperesi igényt a juttatásokhoz kapcsolódó adókötelezettségre tekintettel. Ezen túlmenően az üdülési támogatás, illetve a beiskolázási segély megfizetésére irányuló kereseti kérelmet azért nem találta megalapozottnak, mert ezek a juttatások a választható béren kívüli juttatások (cafeteria) részeként igényelhetők, e jogcímen pedig megítélésre kerültek.

Az arcképes vasúti igazolványok eszmei értékének megfizetésére irányuló felperesi keresetet azért nem találta alaposnak az elsőfokú bíróság, mert az eszmei érték a Menetkedvezményi Utasítás

alapján olyan összeget jelent, amelyet az alperes szankcióként alkalmazhat a munkavállalókkal szemben, ha az igazolványt meghatározott esetekben nem szolgáltatják vissza, azt jogosulatlanul használják, ez azonban nem képezi az igazolvány tényleges pénzbeli ellenértékét. Ezen túlmenően maga a felperes sem állította azt, hogy a perbeli időszakban történt utazások kapcsán ténylegesen kára keletkezett volna abból, hogy a saját, és családtagjai részére az ingyenes utazást biztosító igazolványt nem tudta használni. Az elsőfokú bíróság a kollektív szerződés alapján járó további végkielégítés megfizetésére irányuló felperesi igényt azért nem találta megalapozottnak, mert a 2008. december 31-éig hatályos kollektív szerződés 19. §-a létszámleépítésen alapuló rendes felmondás esetén írja elő a törvényben meghatározott mértéken túlmenő végkielégítés fizetési kötelezettséget, jelen esetben pedig nem ez történt. A felperes fellebbezése folytán eljárt Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság az 1.Mf.22.891/2010/9. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a fellebbezett részében részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek további 288.728 forint végkielégítést, 140.000 forint 13. havi juttatást, ezen összeg 2002. július 1-jétől a kifizetésig járó törvényes kamatát, a végkielégítés és a felmentési időre járó juttatás után pedig 2008. szeptember 19-étől a kifizetésig esedékes kamatot. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy a fellebbezési illetéket az állam viseli, a felperest pedig 93.750 forint másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság ítéletének felülvizsgálati kérelemmel érintett indokolása szerint az elmaradt munkabér megállapításánál a felperes konyhai kisegítő munkakörét kellett figyelembe venni. A felperes maga sem tett a perben olyan tényelőadást, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy az alperes „szőlő szakmunkás” képesítésének megfelelő munkakörben foglalkoztatta volna. A felperes szakmunkás átlagbér megfizetésére vonatkozó kereseti kérelme „jogalappal nem rendelkezik”. A vasutas arcképes igazolvány kapcsán a felperes még csak tényelőadást sem tett arra, hogy őt, illetve az ő jogán a családtagjait kár érte. A cafeteria juttatás tekintetében a munkaügyi bíróság a bírósági gyakorlatnak megfelelően alkalmazta az irányadó jogszabályokat. A felperes az elsőfokú eljárásban tényelőadást sem tett arra, hogy a N.Ü.A. pályázatait, illetve a beiskolázási támogatásra benyújtható pályázat kapcsán milyen kár érte, a Pp. 235. § (1) bekezdése pedig kizárja a másodfokú eljárásban az új tény állítását, az új bizonyíték megjelölését. A létszámleépítéshez kapcsolódó külön végkielégítésre való jogosultságot azért találta megalapozottnak a másodfokú bíróság, mert kétségtelen ugyan, hogy a felperes jogviszonya az Mt. 100. § (5) bekezdése alapján szűnt meg, abból nem érheti hátrány, hogy az alperes az üzemi konyha bezárása után szükségessé vált létszámleépítés miatt nem tudta továbbfoglalkoztatni. A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a jogszabályoknak megfelelő ítélet

meghozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte a következők tekintetében: A 2001. október 12. és 2008. szeptember 18. közötti időszakra járó elmaradt munkabér a mindenkori szakmunkás átlagbér alapján legyen meghatározva, mivel a felperes korábbi munkaköre megszűnt, ezt követően 2008-ig az alperes csak szakképesítéshez kötött munkakörben tudta volna foglalkoztatni. Az eljárás bíróságok ítéletei az utazási igazolványok tekintetében sértik az Mt. 100. § (6) bekezdését, a felperesnek az elmaradt természetbeni juttatás fejében vagyoni kártérítést kellett volna kapnia. E körben utalt az EBH.2001.466. számú eseti döntésre. A felperes és családja az alperes jogellenes munkaviszony megszüntetése miatt változtatta meg az utazási szokásait minimálisra szorítva azt, ezért az igazolványok vissza nem szolgáltatása esetére kikötött eszmei térítési összeget tekintette irányadónak a kárigénye meghatározásakor. Hivatkozott a felperes továbbá arra is, hogy a cafeteria juttatások körében kérte 2004. január 1-jétől 2008. szeptember 18-áig az igénybe venni nem tudott üdülési csekk és beiskolázási támogatás ellenértékét, amelyet az eljárás bíróságok az Mt. 100. § (6) bekezdésbe ütközve utasítottak el. A felperes a cafeteria juttatások közül a számára kedvezőbbet vette volna igénybe, a kereseti kérelmét ennek megfelelően kellett volna megítélni. Sérelmezte továbbá, hogy a másodfokú tárgyalást olyan időpontra tűzték ki, hogy azon aznapi utazással megjelenni nem tudott. Az alperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet 288.728 forint végkielégítés megfizetésére vonatkozó rendelkezésének hatályon kívül helyezését, és „az elsőfokú bíróság e kérdésben hozott elutasító döntésével egyező tartalmú új határozat” hozatalát kérte. E tekintetben hivatkozott arra, hogy a kollektív szerződés 19. §-a azért nem alkalmazható, mert a felperes munkaviszonya nem létszámleépítésen alapuló rendes felmondással szűnt meg. A másodfokú bíróság megsértette az Mt. 100. § (6), (7) bekezdését, valamint a kollektív szerződés 19. §-át. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A felülvizsgálati kérelem nem alapos, míg a csatlakozó felülvizsgálati kérelem alapos. A Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértésre hivatkozással lehet kérni. A felperes a felülvizsgálati kérelmében az Mt. 100. § (6) bekezdésében foglaltak megsértésére hivatkozott, azt azonban nem jelölte meg pontosan, hogy az eljárás bíróságok által az elmaradt munkabér vonatkozásában alkalmazott számítási mód miért jogszabálysértő, illetve hogy mi a jogalapja az általa alkalmazni kért „szakmunkás átlagbér” alkalmazhatóságának. Az állandó bírósági gyakorlat szerint az elmaradt munkabér számításának alapja a munkavállaló átlagkeresete, amelynek számítási módját az Mt. 152. §-a határozza meg. Tekintettel arra, hogy a felperes esetében ez az összeg nem érte el a mindenkori kötelező legkisebb munkabér összegét, helytállóan helyezkedtek az

eljáró bíróságok arra az álláspontra, hogy a felperest a minimálbérnek megfelelő összeg illeti meg. A 306/2005. (XII.25.) Korm. rendelet 2006. július 1-jétől kezdődően rendelkezett első esetben a szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapítandó garantált bérminimumról. Ezt azonban a jelen esetben azért nem kellett alkalmazni, mert a felperes - általa sem vitatottan - nem szakmunkás munkakörben volt foglalkoztatva a munkaviszonyának fennállta alatt. Csupán feltételezésen alapul az a felperesi előadás, hogy 2000. októbere után őt már csak szakmunkásként foglalkoztathatta volna az alperes. Helyesen mutattak rá az eljáró bíróságok arra is, hogy a felperes a vasúti igazolványokkal összefüggésben előterjesztett kárigénye kapcsán még csak tényelőadást sem tett arra nézve, hogy milyen konkrét kár érte. Mindvégig az alperes utasításának cikkében meghatározott, a menetkedvezmény okmányokkal való visszaélés esetében szankcióként alkalmazandó eszmei térítési díj összegét jelölte meg a kártérítési igénye alapjául. Ugyanakkor még a felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozott arra, hogy ő, és a családtagjai utaztak volna olyan módon térítési díj ellenében, ami egyébként ingyenes lett volna a számukra.

A felperes az általa hivatkozott eseti döntésben foglaltaktól eltérően nem bizonyította azt sem, hogy az ő, vagy a családjának valamilyen konkrét utazási szándéka azért hiúsult meg, mert nem rendelkeztek a vasúti igazolvánnyal. Az arcképes igazolvány szabadjegy olyan természetbeni juttatás, amelynek ténylegesen meghatározható forint ellenértéke nincs, így a felperes csak a bekövetkezett kárának bizonyítása esetén vált volna jogosulttá az Mt. 100. § (6) bekezdése alapján járó juttatásra. Helyesen hivatkoztak az eljáró bíróságok arra is, hogy a felperes a perbeli időszakban a vezérigazgatói utasítás, illetve a kollektív szerződés rendelkezései alapján a választható béren kívüli javadalmazások keretében vehette volna igénybe az üdülési-, és a beiskolázási támogatást. Az egyes évekre vonatkozóan (2004-től 2008-ig) járó juttatás ellenértékének megfizetéséről az elsőfokú bíróság rendelkezett, e rendelkezés összecszerűségét a felperes nem vitatta. A felperes ezen túlmenően első esetben a fellebbezésében utalt a pályázat útján elnyerhető üdülési- és beiskolázási támogatás iránti igényére, amelyről a másodfokú bíróság a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján helytállóan rendelkezett. Az alperes ugyanakkor megalapozottan hivatkozott a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a felperest a törvényen alapuló végkielégítésen túlmenő végkielégítés nem illeti meg a kollektív szerződés 19. §-a alapján, az ugyanis kifejezetten a létszámleépítéssel érintett munkavállaló kedvezményeit határozza meg arra az esetre, ha a munkaviszonya rendes felmondással szűnik meg. Tény, hogy jelen esetben a felperes munkaviszonya rendkívüli felmondással szűnt meg, így esetében a fenti rendelkezés nem irányadó, csupán az Mt. jogellenes munkaviszony megszüntetésre vonatkozó rendelkezéseit lehet alkalmazni az alperes eljárása

kapcsán. A másodfokú bíróság a fellebbezési tárgyalást a Pp. 243. §-ában foglaltak szerint tűzte ki, arra a felperest szabályszerűen megidézte, így a felperes eljárási jogai e vonatkozásban nem sérültek. A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletnek a többlet végkielégítés megfizetésére vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletnek a felperesi keresetet elutasító rendelkezését hatályában fenntartotta, míg egyebekben a felülvizsgálattal érintett részében a jogerős ítéletet helybenhagyta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján. A pártfogó ügyvédi díj viseléséről a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján rendelkezett. A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének viselésére, míg a felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés f) pontja, valamint a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. március 7.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró
A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő